

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Національний університет «Львівська політехніка»

Львівський національний аграрний університет

Georgian Institute of Public Affairs (GIPA)

Psychology SWPS University of Warsaw, Poland

УО «Гродненский государственный университет

имени Янки Купалы», Республика Беларусь

Збірник

матеріалів Міжнародної науково-практичної
конференції

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА СТРАХУВАННЯ : СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В КРИЗОВІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ»

02-03 березня 2020 року

ДДАЕУ
м.Дніпро

Фінанси, банківська система та страхування: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці України: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 02-03 березня 2020р.- ДДАЕУ, 2020.- 180 с.

Матеріали конференції висвітлюють актуальні проблеми та перспективи фінансування, розвитку банківської та страхової сфери в умовах кризової економіки. Збірник рекомендується для ознайомлення з результатами досліджень студентам, аспірантам, викладачам, науковцям, а також фахівцям-практикам, які цікавляться питаннями розвитку фінансової, банківської та страхової сфер в цілому, так і окремих підприємств різних галузей економіки.

УДК 336.77

Матеріали друкуються в авторській редакції. Погляди, висловлені в публікаціях, є виключно позицією авторів. Відповідальність за науковий рівень публікацій, обґрунтованість висновків, достовірність результатів, наявність плагіату несуть автори.

Материалы публикуются в авторской редакции. Взгляды, изложенные в публикациях, являются исключительно позицией авторов. Ответственность за научный уровень публикаций, обоснованность выводов, достоверность результатов, наличие плагиата несут авторы.

© Автори текстів, 2020

© ДДАЕУ, 2020

Мета конференції – залучення зацікавлених осіб до обговорення актуальних проблем і перспектив фінансування, інвестування, кредитування та страхування; інтеграція теоретичного і практичного досвіду зарубіжних і вітчизняних фахівців у галузі фінансування, банківської та страхової справи.

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

КОБЕЦЬ А.С. – голова, доктор наук з держуправління, професор, ректор Дніпровського державного аграрно-економічного університету (ДДАЕУ)

ГРИЦАН Ю.І. – доктор біол. наук, професор, проректор з наукової роботи ДДАЕУ (заступник голови)

ПАВЛОВА Г.Є. – доктор екон. наук, професор, директор Навчально-наукового інституту економіки ДДАЕУ (заступник голови)

КАТАН Л.І. – доктор екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування ДДАЕУ, (заступник голови)

ELIZAVETA BAKRADZE - Georgian Institute of Public Affairs (GIPA)

M. SERHIEIEVA - Psychology SWPS University of Warsaw, Poland

ПЛАТОНЕНКО О.І. – канд. екон. наук, доцент, заведующая кафедри финансов и бухгалтерского учета, УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы», Республика Беларусь

ДЕМЧУК Н.І. – доктор екон. наук, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування ДДАЕУ

ПИРОГ О.В. - доктор екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОКОПИШИН О.С. - канд. екон. наук, доцент кафедри обліку та оподаткування, Львівський національний аграрний університет

**ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА НАУКОВІ ІНСТИТУТИ,
ПРЕДСТАВНИКИ ЯКИХ БРАЛИ УЧАСТЬ В РОБОТІ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Georgian Institute of Public Affairs (GIPA)

University of Cordoba, Spain

University of Missouri, USA

Universitat Wien

Psychology SWPS University of Warsaw

Академия Министерства внутренних дел Республики Беларусь

УО «Гродненский государственный университет им. Я. Купалы»

УО «Гродненский государственный аграрный университет»

ЧУО «БІП-Інститут правоведения» Гродненский филиал БІП

Бердянський державний педагогічний університет

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Дніпровський політехнічний коледж

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАН України»

Запорізький національний університет

Львівський національний аграрний університет

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львівський торговельно-економічний університет

Миколаївський національний аграрний університет

Національна металургійна академія України

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Національний університет «Львівська політехніка»

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Подільський державний аграрно-технічний університет

Полтавська державна аграрна академія

Університет державної фіскальної служби України

Університет митної справи та фінансів

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Черкаський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

О. М. Краснікова

к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту
Полтавська державна аграрна академія

Навряд чи хто заперечуватиме, що для України, де зосереджено до $\frac{1}{3}$ світових чорноземів, сільське господарство з давніх-давен мало провідне значення. Більше того, сільськогосподарське виробництво має велике значення не лише у межах України, але і у світі загалом, адже потреба у продукції сільського господарства зростатиме як унаслідок планетарного збільшення чисельності населення, так і через природню урбанізацію, зростання кількості міст, у яких концентрується усе більше людності, що потребує відповідного продовольчого забезпечення.

Незважаючи на численні проблеми сільськогосподарське виробництво у нашій країні протягом останніх років має певні і, головне, стабільні успіхи, адже ще донедавна Україна виробляла близько 30 млн. тон зерна, тоді як у 2018 р. цей показник перевищив 70 млн. [1]. За свідченням фахівців, і це не межа, адже в Україні є усі можливості збільшити відповідний показник удвічі за умови, що середня урожайність зернових буде не 40 центнерів з гектару, а 90-100, як у США і Франції. Щоб досягти таких показників, потрібно здійснити цілий ряд кроків як на рівні законодавчої влади, так і на рівні безпосередніх виконавців на центральному та місцевому рівнях у межах нових, більш широких повноважень місцевого самоврядування.

Із цієї точки зору досить актуальним, є досвід інвестування у сільськогосподарське виробництво, який мав місце на українських землях після скасування у 1861 р. кріпосного права та інших реформ аграрних відносин другої половини XIX – початку XX ст. Це той період нашої історії, коли здійснені владою ринкові реформи у галузі фінансового права, банківської політики та у сфері дрібного кредиту у поєднанні із розширенням громадянських прав і свобод дрібних

товаровиробників вивели тогочасну країну в число світових лідерів із виробництва зерна і, відповідно, його експорту на європейські ринки.

У другій половині XIX ст. актуальність вирішення проблем фінансово-кредитної діяльності у сфері сільськогосподарського виробництва повною мірою усвідомлювалось сучасниками. Як теоретики, так і практики аграрного сектору економіки Російської імперії дійшли, врешті-решт, висновку про те, що розбудова капіталістичної економіки вимагає урегулювання проблем як довгострокового, так і короткострокового кредиту, включаючи і його кооперативну форму. Саме тому упродовж другої половини XIX ст. і на початку XX ст. царський уряд крок за кроком вибудовував систему іпотечного кредитування. Почавши з приватної ініціативи формування кооперативних за своєю суттю ощадно-позичкових товариств, уряд у 70-х роках XIX ст. створив досить розгалужену мережу акціонерних земельних банків, орієнтованих на задоволення потреб землевласників. Однак для вирішення урядових завдань щодо модернізації сільського господарства в умовах світової аграрної кризи кінця XIX ст. було не достатньо діяльності акціонерних іпотечних установ, що, саме і зумовлювало курс уряду на відкриття потужних державних (Селянського і Дворянського) земельних банків та перебудови у 90-х роках XIX ст. системи кредитування сільськогосподарських товаровиробників Державним банком, який, зокрема, сприяв розвитку й кредитної кооперації [2].

Утвердження ринкових відносин в усіх сферах народного господарства після скасування в 1861 р. кріпосного права та інших реформ 60-70-х років XIX ст., має цілий ряд рис, притаманних і сучасній Україні, ринкова трансформація економіки якої ще далека від свого логічного завершення. Маємо на увазі не лише усвідомлення нашою економічною елітою необхідності формування, як державних, так і акціонерних земельних банків, але й дискусії навколо надання власникам сільськогосподарських угідь права вільного розпорядження своїми земельними ділянками. У цьому зв'язку слід нагадати сучасним політикам про те, що і в Російській імперії другої половини XIX ст. було немало противників обмеження прав селян щодо своїх сільськогосподарських угідь, ідеї яких у 1893 р. трансформувались в ухваленому законі про заборону непривілейованим станам

(селянам) продавати свою землю. Проте закони ринкової економіки примусили, врешті-решт, урядові кола вже у роки столипінських реформ, відмовитись від вищезгаданого закону, дозволивши не лише привілейованим станам в особі поміщиків-дворян, але і селянам вільно розпоряджатися своєю земельною власністю, заставляти її як у державних, так і в акціонерних земельних банках, а також у системі кооперативного та дрібного земського кредиту. Як у другій половині XIX ст. в Російській імперії, так і сьогодні в Україні, сутність перебудови аграрних відносин зводиться переважно до такого явища, як перетворення сільськогосподарських угідь на товар. А товар, згідно загальновизнаного підручника з ринкової економіки авторства Макконела і Брю, має властивість переходити від одного власника до іншого [3]. Саме так і формується, як свідчить досвід європейських країн світу, земельний ринок, який, розвиваючись стає єдиним національним ринком, забезпечуючи потреби споживачів у продуктах харчування. Наше минуле дає усі підстави для використання того позитивного досвіду організації сільськогосподарського кредиту на українських землях Російської імперії, який мав місце на рубежі XIX-XX ст. Про наявність цього досвіду свідчить, величезна за своїм обсягом і різноманітна література різних історичних епох, включаючи і сучасні вітчизняні та зарубіжні праці істориків, економістів.

Література

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.org.ua>.
2. Селіхов Д. А. Сільськогосподарський кредит на українських землях російської імперії у 1861-1917 рр. : історико-правове дослідження [монографія]. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. Справ, 2019. 294 с.
3. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. 11-го изд. К.: ХаГар, 2000. 785 с.